

Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca

Facultatea de Studii Europene

TINERII ŞI PIAŢA FORŢEI DE MUNCĂ DIN ROMÂNIA

STATUS QUO ŞI PERSPECTIVE. STUDIU DE CAZ:

MUNICIPIUL CLUJ-NAPOCA

~ REZUMAT ~

Coordonator ştiinţific

Prof. Univ. Dr. Nicolae Păun

Doctorand

Ana-Maria Udrea (Coatu)

2019

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR.....	Error! Bookmark not defined.
LISTA FIGURILOR.....	Error! Bookmark not defined.
LISTA TABELELOR.....	Error! Bookmark not defined.
LISTA GRAFICELOR.....	Error! Bookmark not defined.
Capitolul I. Introducere și metodologie.....	Error! Bookmark not defined.
1.1. Context	Error! Bookmark not defined.
1.2. Relevanța temei de cercetare	Error! Bookmark not defined.
1.3. Metodologia cercetării.....	Error! Bookmark not defined.
1.3.1. Metode cantitative utilizate	Error! Bookmark not defined.
1.3.2. Metode calitative utilizate	Error! Bookmark not defined.
Capitolul II. Politicile de ocupare din Uniunea Europeană.....	Error! Bookmark not defined.
2.1. Delimitări conceptuale – evoluția conceptului de ocupare a forței de muncă	Error! Bookmark not defined.
2.1.1. Capitalul uman	Error! Bookmark not defined.
2.1.2. Teorii economice privind ocuparea forței de muncă.....	Error! Bookmark not defined.
2.1.3. Instituții responsabile și priorități strategice	Error! Bookmark not defined.
2.2. Măsuri de ocupare din Tratatul Uniunii Europene.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.1. Scurt istoric al tratatelor europene	Error! Bookmark not defined.
2.2.2. Ocuparea forței de muncă în tratatele Uniunii Europene.	Error! Bookmark not defined.
2.2.3. Strategia Lisabona	Error! Bookmark not defined.
2.2.4. Strategia Europa 2020	Error! Bookmark not defined.
2.2.5. Dimensiunea socială a Strategiei Europa 2020 în România	Error! Bookmark not defined.
2.3. Programe de finanțare europeană – sursă de finanțare a programelor comunitare în domeniul social.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.1. Tipuri de fonduri europene.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2. Programe Operaționale în perioada 2007-2013.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.3. Tinerii în cadrul finanțării POSDRU în perioada 2007-2013	Error! Bookmark not defined.
2.3.4. Perioada de finanțare 2014-2020	Error! Bookmark not defined.
Capitolul III. Strategii în domeniul ocupațional la nivelul României – analiză comparată ..	Error! Bookmark not defined.
3.1. Delimitări conceptuale	Error! Bookmark not defined.
3.2. Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020	Error! Bookmark not defined.
3.3. Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020	Error! Bookmark not defined.
3.4. Strategia Europeană privind Ocuparea	Error! Bookmark not defined.
3.5. Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2015-2020	Error! Bookmark not defined.
3.6. Strategia europeană pentru tineret	Error! Bookmark not defined.
3.6. Programe de ocupare a forței de muncă și formare pentru tineri	Error! Bookmark not defined.
3.6.1. Primul tău loc de muncă EURES	Error! Bookmark not defined.
3.6.2. Garanția pentru tineret.....	Error! Bookmark not defined.
3.6.3. Erasmus Plus	Error! Bookmark not defined.
3.7. O nouă tipologie de ocupare a forței de muncă	Error! Bookmark not defined.
Capitolul IV. Ocuparea forței de muncă.....	Error! Bookmark not defined.
4.1. Context economic general la nivel național	Error! Bookmark not defined.

4.1.1 Produsul Intern Brut.....	Error! Bookmark not defined.
4.1.2. Populația ocupată pe activități economice și pe județe	Error! Bookmark not defined.
4.1.3 Rata de activitate și rata de ocupare.....	Error! Bookmark not defined.
4.1.4. Productivitatea pe domenii.....	Error! Bookmark not defined.
4.2. Serii de date AMIGO - Ancheta asupra forței de muncă în gospodării...	Error! Bookmark not defined.
4.2.1. Populația activă pe sexe și medii de rezidență.....	Error! Bookmark not defined.
4.2.2. Populația ocupată	Error! Bookmark not defined.
4.2.3. Șomeri BIM.....	Error! Bookmark not defined.
4.3. Investigarea relațiilor dintre șomaj, PIB și educație pe județe .	Error! Bookmark not defined.
4.4. Analiza la nivel de regiuni de dezvoltare a ratei șomajului, câștigului salarial nominal net lunar, locurilor de muncă vacante și a populației ocupate.....	Error! Bookmark not defined.
Capitolul V. Piața forței de muncă din Cluj-Napoca	Error! Bookmark not defined.
5.1. Evoluția pieței muncii din Municipiul Cluj-Napoca	Error! Bookmark not defined.
5.2. Studiu de caz „Analiza percepției diferiților actori relevanți de pe piața muncii din Municipiul Cluj-Napoca privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor cu vârsta între 15-29 ani”	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
5.2.1. Ghidul de interviu.....	Error! Bookmark not defined.
5.2.2. Metodologia cercetării	Error! Bookmark not defined.
5.2.3. Rezultatele cercetării.....	Error! Bookmark not defined.
Capitolul VI. Concluzii finale.....	Error! Bookmark not defined.
6.1. Câteva concluzii generale.....	Error! Bookmark not defined.
6.2. Ocupare pentru subzistență și ocupare pentru autorealizare	Error! Bookmark not defined.
BIBLIOGRAFIE	Error! Bookmark not defined.
ANEXE	Error! Bookmark not defined.

Cuvinte cheie: tineri, ocuparea forței de muncă, șomajul în rândul tinerilor, România, Cluj-Napoca, șomaj, incluziune socială, excluziune socială, vulnerabilitate socială, ocupare pentru subzistență, ocupare pentru autorealizare, consiliere în carieră, tranziția de la școală la viață activă, inserție pe piața muncii.

ARGUMENT

Problematika ocupării tinerilor reprezintă centrul de interes al tezei noastre, întrucât, pe lângă faptul că este și va rămâne multă vreme o temă de actualitate, stimularea creșterii ocupării în rândul tinerilor poate fi fundamentul pentru o societate bazată pe participare activă și incluziune socială, cu o calitate crescută a vieții.

Pe termen scurt, cu cât nivelul de ocupare este mai scăzut printre tineri cu atât povara pentru stat este mai mare din două motive: 1. se colectează mai puțini bani pentru plata pensiilor întrucât în România sistemul de pensii este de tipul „pay-as-you-go” în care pensiile se finanțează din contribuțiile sociale curente ale angajaților; 2. o parte dintre tinerii care nu muncesc sunt beneficiari ai ajutorului de șomaj, care reprezintă o cheltuială în plus pentru stat. Pe viitor un grad scăzut de ocupare a tinerilor are drept consecințe o calitate scăzută a vieții, pensii mai mici și un stil de viață precar pentru tinerii în cauză din ziua de astăzi.

Este important ca gradul de ocupare al populației, în speță al tinerilor, să fie suficient de mare, astfel încât:

- Asistații social să nu mai fie o povară pentru stat. Acest aspect se poate realiza prin reducerea numărului acestora printr-o serie de măsuri funcționale, integrate, precum asigurarea de noi joburi, împreună cu capacitarea persoanelor apte, dar neangajate (formare profesională).
- Cetățenii respectivului stat să se simtă satisfăcuți de statutul lor social pentru că sunt cetățeni activi, atât sub aspect productiv, cât și sub aspect participativ în procesul decizional. Acest aspect are ca efect un mai mare grad de participare și a calității vieții.
- Tinerii să fie convinși că-și pot atinge potențialul de dezvoltare personală și profesională în respectivul stat. Aceasta înseamnă că societatea respectivă are la bază un potențial pentru a asigura sustenabilitatea măsurilor economice propuse, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Dimensiunea socială a Uniunii Europene constă în asigurarea coeziunii sau convergenței sociale a tuturor elementelor politicii din domeniul social, accesul la educație și formare continuă, condiții decente privind locuințele și locurile de muncă, accesul nediscriminatoriu pe piața muncii, indiferent de gen, prin asigurarea egalității de șanse etc. În acest sens, trebuie cercetată măsura în care aceste politici sociale sunt eficiente și care sunt costurile acestora raportate la rezultatele previzionate.

Lucrarea de față se înscrie într-o paradigmă pozitivistă având în vedere că pornim de la o ipoteză și utilizăm analiza indicatorilor statistici și interviul de opinie pentru a răspunde întrebărilor de cercetare.

Ipoteza de la care am pornit în această lucrare evidențiază faptul că gradul de angajabilitate al tinerilor reprezintă un important pilon pentru asigurarea incluziunii sociale într-o societate contribuind la dezvoltarea socio-economică pe termen mediu și lung, iar că dincolo de orice măsuri active sau pasive de stimulare a ocupării, educația este fundamentul de bază. Toate ipotezele trebuie evaluate empiric înainte de a putea aduce o contribuție la cunoaștere¹. Astfel, demonstrăm prin această teză de doctorat că există o relație de interdependență între rata șomajului și nivelurile de educație ale populației, îndeosebi în rândul tinerilor.

Obiectivul principal al acestei teze este de a analiza o potențială relație de cauzalitate între rata de ocupare în rândul tinerilor și gradul de dezvoltare socio-economic al României, măsurabil prin nivelul PIB-ului, rata abandonului școlar și nivelul salariilor din diferite sectoare economice în perioada 2010-2017. Acestui obiectiv se subsumează cele 4 obiective de cercetare:

1. Studiarea celor mai importante concepte, tratate și teorii din domeniul muncii.
2. Realizarea unei radiografii a pieței muncii din România în perioada 2010-2017.
3. Investigarea principalelor măsuri propuse și implementate privind creșterea ocupării tinerilor prin intermediul strategiilor.
4. Analiza percepției diferiților actori relevanți de pe piața muncii din Municipiul Cluj-Napoca privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor.

Pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite, teza noastră răspunde următoarelor întrebări de cercetare:

1. Ce măsuri privind ocuparea forței de muncă sunt stabilite prin tratatele Uniunii Europene?
2. Care a fost evoluția ocupării pentru perioada 2010-2017 în România?
3. Care sunt principalele măsuri privind stimularea ocupării în rândul tinerilor la nivel european și național?
4. Care este percepția diferiților actori relevanți de pe piața muncii din Municipiul Cluj-Napoca privind angajabilitatea tinerilor sub 30 de ani?

Răspunsul privind aceste întrebări a fost realizat pe baza unei analize de profunzime a fenomenului șomajului în rândul tinerilor.

Strategia de cercetare îmbină trei tipuri de studii: studiu descriptiv privind reflectarea ocupării în tratatele Uniunii Europene sau în strategiile de la nivel european și local, studiu

---

¹ King, Gary; Keohane, Robert O.; Verba, Sidney, *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*, Princeton University Press, 1994.

explicativ privind identificarea unor cauze ale șomajului în rândul tinerilor, respectiv studiu normativ pentru că în capitolul final oferim o serie de recomandări și soluții care pot fi aplicate la nivel guvernamental. În analiza noastră am utilizat date secundare: din baze de date INSSE și Eurodesk, eurobarometre și alte studii, respectiv rapoarte, precum și date primare obținute prin intermediul interviurilor realizate cu diferiți angajatori și alți actori cheie de pe piața muncii din Municipiul Cluj-Napoca.

STRUCTURA TEZEI DE DOCTORAT

Teza de doctorat este structurată pe șase capitole. Primul capitol este unul introductiv, prezentând o scurtă incursiune în tematică și evidențiind relevanța temei de cercetare, metodele cantitative și calitative utilizate.

Capitolul al doilea prezintă tematica ocupării prin analiza politicilor de ocupare din Uniunea Europeană pornind de la o serie de concepte cheie precum: politică socială, forța de muncă, ocupare, capital uman, rata de ocupare etc., continuând cu prezentarea unor teorii economice relevante din domeniul ocupării și analizând instituțiile responsabile din domeniu cu scopul de a oferi o imagine de ansamblu asupra fenomenului. În acest capitol am analizat tratatele Uniunii Europene în conturarea cadrului general al fenomenului studiat, precum și rezultatele Strategiei Lisabona, împreună cu prevederile și indicatorii stabiliți în cadrul Strategiei Europa 2020. Acest capitol se încheie cu analiza programelor de finanțare europeană din perioada 2007-2013, respectiv 2014-2020.

În capitolul al treilea, am utilizat analiza comparativă privind o serie de strategii în domeniul ocupațional la nivel național și european. Strategiile analizate sunt: Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020, respectiv Strategia națională în domeniul politicii de tineret 2015-2020. De asemenea, am prezentat câteva programe de ocupare și formare pentru tineri precum: Garanția pentru tineret sau Erasmus Plus.

Cel de-al patrulea capitol analizează ocuparea forței de muncă în România, cu accent pe ocuparea în rândul tinerilor cu vârsta între 15-29 de ani. Această categorie de vârstă este vulnerabilă atunci când vine vorba de șomaj și dificultatea de a găsi un loc de muncă. Am utilizat pe parcursul acestui capitol câteva metode de analiză statistică, cu prelucrarea seriilor de date TEMPO furnizate de Institutul Național de Statistică. În acest capitol sunt evidențiați indicatori socio-economici precum: PIB-ul, Populația ocupată, Rata de activitate, Rata de ocupare, Productivitatea muncii, Șomerii conform Biroului Internațional al Muncii etc..

Capitolul al cincilea prezintă rezultatele obținute în urma realizării celor 56 de interviuri cu actori cheie de pe piața muncii din Cluj-Napoca. Aceste rezultate sunt destul de relevante la nivel local.

Ultimul capitol prezintă concluziile finale ale cercetării, cu accent pe dezvoltarea conceptelor-cheie: ocupare pentru autorealizare și ocupare pentru subzistență.

CONTRIBUȚII PERSONALE

Importanța temei noastre de cercetare rezultă din faptul că, așa cum arată un raport al Eurofound, rolul locului de muncă rezidă nu doar din asigurarea condițiilor de trai decent, dar, mai ales din a oferi cetățenilor mecanismele potrivite pentru a-și atinge potențialul și scopurile în viață. Un loc de muncă asigură atât un venit, câștig pentru a supraviețui, cât și statut social și un rol în societate celui care îl deține. Astfel, persoanele angajate au un grad de satisfacție mai mare privind viața lor, rezultând că ocuparea forței de muncă reprezintă o piatră de hotar pentru dezvoltare și bunăstare².

Cea mai importantă contribuție o constituie propunerea a două concepte fundamentate în teză din punct de vedere teoretic, și anume: ocupare pentru subzistență și ocupare pentru autorealizare.

Ocuparea pentru subzistență, în viziunea noastră, se referă la situația în care un angajat, poate din cauza conjuncturii economice, poate din cauza nivelului scăzut de educație sau fiindcă se află la începutul carierei profesionale ori, de cele mai multe ori și din cauza aspirațiilor scăzute de carieră, reușește să-și acopere o parte din nevoile de bază, de securitate și fiziologice, așa cum sunt ele prezentate în Piramida nevoilor a lui Maslow.

Ocuparea pentru autorealizare, pe lângă acoperirea nevoilor de bază prin intermediul salariului, îi oferă persoanei în cauză un anume statut social – profesionist într-un anume domeniu, un anumit grad de independență financiară – angajatul reușește să economisească, salariul îi acoperă nevoile de bază, dar mai ales, prin intermediul acestui loc de muncă, angajatul simte că activitățile de zi cu zi îi aduc satisfacții, reușitele de la locul de muncă fac parte din persoana lui, îl definesc, iar acum poate, inclusiv, să contribuie la dezvoltarea comunității din care face parte (prin donații, voluntariat sau chiar prin intermediul muncii pe care o realizează).

---

² Eurofound, *The gender employment gap: Challenges and solutions*, Publications Office of the European Union, Luxembourg. Research report, 2016, pp. 62-67.

LIMITE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE

Totuși, ca orice cercetare, și această lucrare este afectată de anumite limite care țin fie de subiectivismul autorului, inerent, de altfel, în orice cercetare, fie de metodele utilizate, fie de accesul la informație relevantă. Din punctul de vedere al metodelor utilizate, nu considerăm că se impunea utilizarea altor parametri din punct de vedere statistic. Însă, pe viitor ne propunem să utilizăm și alte metode de colectare de date primare, precum chestionarul. În felul acesta, putem să realizăm o cercetare mai de profunzime, să descoperim noi nișe de cercetare, care corelate cu date secundare de la nivel național sau european, pot să capete un anumit grad de relevanță la nivelul întregii populații studiate. Informațiile utilizate sunt cele oferite INSSE și Eurodesk.

CONCLUZII

Așa cum am subliniat și pe parcursul tezei noastre, din cauza gradului de ridicat de competitivitate și tehnologizare, tipul și conținutul ocupațiilor se află într-o dinamică continuă, odată cu transformările produse în diverse sectoare de activitate. Astfel, creșterea șanselor în obținerea unui job se face prin perfecționare profesională și formare profesională continuă, cu accent pe specializarea într-o meserie sau profesie concretă. O strategie de succes ar fi acumularea mai multor calificări, precum și obținerea unui grad ridicat de competență și profesionalizare; diversificarea acestora ar asigura creșterea șanselor de a găsi și păstra un serviciu.

Tranziția de la școală la viața activă reprezintă un proces foarte lung și costisitor, atât pentru societate, cât și pentru persoana în cauză și familia acestuia. Iar dacă individul nu reușește să se angajeze după absolvirea studiilor, se răsfrâng o serie de costuri pe de-o parte asupra acestuia (nivel de trai scăzut, apel la împrumuturi), iar pe de altă parte asupra societății (ajutor social – șomaj, resurse financiare mai scăzute atrase la bugetul de stat).

Studiul nostru realizat la nivel local, la nivelul Municipiului Cluj Napoca a relevat faptul că majoritatea persoanelor intervievate consideră că este necesară o corelare a teoriei cu practica, a sistemului de învățământ cu piața muncii. Astfel, așteptările angajatorilor sunt legate într-o foarte mare măsură de sistemul educațional care ar trebui să formeze mai bine tinerii pentru viața profesională prin programe de practică, cunoașterea nevoilor reale din

mediul de business, dezvoltarea de competențe transversale. De asemenea, tinerii ar trebui să se orienteze încă înainte de a intra la universitate spre a studia ceea ce le place pentru ca, ulterior, la angajare să nu fie nevoiți să lucreze în alte domenii decât cele studiate.